ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 14.12.2017г.
COM(2017) 775 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно прилагането на Регламент (ЕС) № 70/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 18 януари 2012 г. относно статистическите отчети във връзка с автомобилен превоз на товари

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ 2
1.1. Цел на доклада 2
1.2. Предистория на правната уредба 2
1.3. Контекст на политиката 3
1.4. Държави членки и други държави, попадащи в обхвата на регламента 3
2. ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТА 5
2.1. Спазване на правните задължения 5
2.2. Методи за събиране на данни, използвани в държавите членки 5
2.3. Административна тежест за държавите членки 5
2.4. Опростяване и намаляване на административната тежест 6
2.5. Валидиране на данните и качество на получените статистически данни 7
2.6. Методологична подкрепа за държавите членки 7
3. СТАТИСТИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТИ 9
3.1. Тенденции в сектора на автомобилния превоз на товари в ЕС 9
3.2. Разпространение на данни 9
3.2.1. Таблици за разпространение на Eurobase 9
3.2.2. Публикации 9
4. По-нататъшно развитие на статистическите данни за автомобилните превози на товари 10
5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ 11

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Цел на доклада

В член 7 от Регламент (ЕС) № 70/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 18 януари 2012 г. относно статистическите отчети във връзка с автомобилен превоз на товари[1] от Комисията се изисква до 31 декември 2014 г. да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад за прилагането на регламента, както и на всеки три години след това. Настоящият доклад е вторият доклад, с който се отговаря на това изискване.

В настоящия доклад са изложени предисторията, контекстът на политиката и приложното поле на законодателството. По-нататък в него се обсъждат въпроси, свързани с прилагането му, и се представят получените статистически резултати. В последните раздели се разглеждат последващите действия във връзка с предложенията за по-нататъшно развитие на статистическите данни за автомобилните превози на товари, съдържащи се в първия доклад.

1.2. Предистория на правната уредба

Регламент (ЕС) № 70/2012 представлява преработен текст на Регламент (ЕО) № 1172/98 от 25 май 1998 г. и последващите изменения, имащи за цел привеждане на правното основание за събиране на данни за автомобилните превози в съответствие с разпоредбите на Договора от Лисабон. По този начин с регламента се отбелязва стъпка напред в развитието на статистическите данни в областта на превозите в ЕС. Той предоставя правно основание за събирането на широк набор от данни относно автомобилните превози на товари. С него също така се подчертава качеството и съпоставимостта на статистическата информация посредством изискването микроданните от проучванията сред операторите на автомобилни превози на товари да се изпращат на Комисията.

Целта на Регламент (ЕС) № 70/2012 е на Комисията, другите институции на ЕС и националните правителства да бъдат предоставени съпоставими, надеждни, хармонизирани, периодични и подробни статистически данни за размера и развитието на автомобилния превоз на товари. Тези данни са необходими за формулирането, проследяването и оценката на политиката на ЕС.

Държавите членки изпращат информацията на Комисията под формата на микроданни: това дава възможност на ползвателите да се предоставят статистически таблици, съдържащи различни комбинации от променливи, при спазване на правилата за поверителност.

Целта на Регламент (ЕС) № 70/2012 е да се сведе до минимум административната тежест за дружествата от сектора на автомобилните превози. Събирането на данни се

[1] Регламент (ЕС) № 70/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 18 януари 2012 г. относно статистическите отчети във връзка с автомобилен превоз на товари. Текст от значение за ЕИП. ОВ L 032, 3.2.2012 г. стр. 1—18.

основава на проучване на базата на извадки; информация следователно се изисква само за извадка от превозните средства и за ограничен период от време (обикновено една седмица). Държавите членки могат да изключат от проучването транспортните операции, извършвани от превозни средства под определени прагове[2].

1.3. КОНТЕКСТ НА ПОЛИТИКАТА

Разработването на обща транспортна политика изисква задълбочено познаване на мащаба и развитието на автомобилния превоз на товари.

Значението на тази политика е огромно: в Бялата книга, озаглавена „Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство — към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите“3, са определени десет цели за конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите (критерии за постигане на целевия показател за намаление на емисиите на парникови газове с 60 %). Подробните статистически данни за автомобилния превоз на товари са необходими за проследяване на напредъка към постигане на някои от тези цели (например целта за прехвърляне на 30 % от дейностите по автомобилен превоз на товари на разстояния над 300 км към други видове транспорт до 2030 г.).

За да изпълни задачите, които са ѝ поверени в контекста на Общата транспортна политика, Комисията се нуждае от сравними, надеждни, синхронизирани, периодични и подробни статистически данни за размера и развитието на автомобилния превоз на товари с превозни средства, регистрирани в ЕС, и за степента на използване на превозните средства, които осъществяват тези превози.

Данните, събрани в рамките на Регламент (ЕС) № 70/2012, са изключително ценни и за професионалните организации, транспортните дружества, изследователите и специалистите по моделиране в областта на автомобилния транспорт, тъй като задълбоченото познаване на пазара помага за подобряването на конкурентоспособността на дружествата в сектора.

1.4. ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ И ДРУГИ ДЪРЖАВИ, ПОПАДАЩИ В ОБХВАТА НА РЕГЛАМЕНТА

Регламент (ЕС) № 70/2012 се прилага пряко и в своята цялост към всички държави членки.

Представянето на данни е задължително за всички държави членки. В съответствие с член 1, параграф 3 от регламента Малта е единственото изключение от това правило поради малкия брой на регистрираните в държавата пътни превозни средства за товари, които разполагат със заверено копие от лиценз на Общността. Събирането на данни, които да бъдат съдържателни и

[2] Всяка държава членка може да изключи от обхвата на настоящия регламент пътните превозни средства, чиято товароносимост или максимално допустимо тегло са по-ниски от определена граница. За единични пътни моторни превозни средства тази граница не може да надвишава товароносимост от 3,5 тона или максимално допустимо тегло от 6 тона.

[3] COM(2011) 144 от 28.3.2011 г.

надеждни, от само малка част от превозните средства би представлявало непропорционална административна тежест за малтийските предприятия.

Две държави от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) — Норвегия и Швейцария — също предоставят данни.

2. ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТА

2.1. СПАЗВАНЕ НА ПРАВНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Налице е много висока степен на изпълнение на задълженията за предоставяне на данни, определени в Регламент (ЕС) № 70/2012. Всички държави членки предадоха изискваните набори от данни, като закъснения имаше само в малък брой случаи, главно поради промени в информационните технологии на национално равнище. Това дава възможност да се изготвят висококачествени и надеждни статистически данни относно автомобилния превоз на товари в Европа.

2.2. МЕТОДИ ЗА СЪБИРАНЕ НА ДАННИ, ИЗПОЛЗВАНИ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

В методологичните разпоредби на Регламент (ЕС) № 70/2012 е дадена обща рамка, която да гарантира хармонизирано събиране на данни и съпоставимост на данните.

Комисията събира информация относно националните методи за събиране на данни (използване на регистри, методология за определяне на извадките, обхват и пр.) на всеки три години и я предоставя в своята публикация „Методологиите, използвани в проучванията на автомобилния превоз на товари в държавите членки и държавите кандидатки“.

2.3. АДМИНИСТРАТИВНА ТЕЖЕСТ ЗА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Една от конкретните цели на Регламент (ЕС) № 70/2012 е да се сведе до минимум административната тежест за държавите членки. В повечето докладващи държави съществуващите процедури са достатъчни за изпълнението на изискванията за събирането на данни, така че не бе необходимо вземането на допълнителни мерки. Комисията събра информация и за административната тежест на респондентите.

Като цяло само няколко държави членки са успели да преценят точно тежестта, произтичаща от прилагането на регламента. Независимо от това, могат да се направят следните заключения:

- По отношение на редовното предоставяне на данни по-голямата част от отговорилите докладващи държави считат работния обем за приемлив.
- Съществуват значителни различия между отделните държави по отношение на тежестта, свързана със събирането на данни, особено в зависимост от наличните национални системи за събиране на данни. По-конкретно, въз основа на извадката от докладващите държави, които са предоставили информация за това, изглежда, че:
    - средното време, необходимо на респондентите за отчитане на данните за едно превозно средство, пътувало през периода на проучването, е между 10 и 45 минути в зависимост от използваната система за събиране на данни;
    - средното време, необходимо на респондентите за отчитане на данните за едно превозно средство, което не е извършвало дейност през периода на проучването, е между 2 и 7 минути;
    - възможността за събиране и изпращане на данни в електронен формат значително намалява свързаната с докладването тежест за респондентите.

Трябва да се отбележи, че тежестта, свързана с от проучването относно събирането на данни, проведено в контекста на Регламент (ЕС) № 70/2012, се компенсира от добавената стойност на получените статистически данни. По-конкретно:

- Комисията управлява националните поверителни микроданни, предоставени от всяка държава членка, и събира подробни национални данни (таблици D). Тези таблици дават възможност на всяка докладваща държава да разполага с пълна статистическа информация относно всички операции по автомобилен превоз на товари на територията ѝ, осъществявани с товарни автомобили, регистрирани в която и да е държава в ЕС (с изключение на Малта), в Швейцария и в Норвегия. Прилагането на този регламент и услугата, предоставяна от Комисията, предотвратяват дублирането при събирането на данни на национално равнище за чуждестранните товарни автомобили;
- Участващите в проучването държави имат силен интерес към изготвените статистически данни; резултатите от него осигуряват добавена стойност и са от основно значение за мониторинга на пазара на пътните превозвачи в Европа.
- Събирането и управлението на информация на равнище микроданни осигурява гъвкавост при посрещането на специфичните нужди на политиката на ЕС, когато се изисква статистическа информация, без забавяне и без да се налага допълнително усилие на национално равнище. Такава информация често се изисква от службите, работещи в съответната област на политиката, с цел изготвяне на проектодоклади или оценка на законодателни и целеви показатели в рамките на политиката.

2.4. ОПРОСТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ

Опростяването и намаляването на административната тежест продължават да са източник на безпокойство за Комисията. Въз основа на обратната информация от страна на държавите членки Комисията осъществява, в сътрудничество с националните статистически институти, конкретни действия за намаляване на тежестта за националните органи и респондентите, свързана с проучванията при събирането на данни и докладването. Тези действия включват:

1. разработване на инструменти за улесняване на докладването на подробни регионални (NUTS 3) данни;
2. разработване на автоматизирани инструменти и процеси за предаване и валидиране на микроданните, които осигуряват обратна връзка за държавите членки относно качеството на данните и конкретните грешки във всеки набор от данни;
3. насърчаване и подпомагане на съставянето на електронни въпросници и базирани в интернет системи за докладване на национално равнище;
4. организиране на редовни срещи на национални експерти от държавите членки (работни групи и специализирани екипи) и експерти от съседните държави за обмен на добри практики и обсъждане на качеството на данните, проблемите и решенията.

2.5. Валидиране на данните и качество на получените статистически данни

Макар че държавите членки отговарят за качеството, с което се провежда проучването на автомобилните превози на товари, Комисията предприема всички мерки за откриването на грешки в получените данни и поддържането на ефективна и надеждна информационна система за валидиране и обработване на данните. Комисията поддържа редовна обратна връзка с държавите членки по въпроси, които могат да изискват допълнителна проверка.

Докладващите държави полагат всички разумни усилия за справяне с грешките, особено тези, които се повтарят. Процедурата за валидиране включва валидиране на микроданни и проверки на динамичните редове за националния, международния и общия транспорт на тримесечна и на годишна база:

- *Валидиране на микроданните*: с цел да се гарантира изготвянето на набори от данни без грешки, докладващите държави получават доклад за валидирането при всяко предаване на данни, който съдържа подробна информация на равнище микроданни, за да се улесни коригирането на откритите грешки. Този процес се повтаря, докато не бъдат коригирани всички грешки. Освен това Комисията непрекъснато усъвършенства своите правила за валидиране, за да отговори на променящите се нужди и да гарантира изготвянето на висококачествени статистически данни.
- *Проверки на динамичните редове*: Комисията (Евростат) счита, че е изключително важно сериозните отклонения в динамичните редове да бъдат откривани преди публикуването на данните, тъй като статистическите данни за автомобилните превози на товари се използват в различни доклади на Комисията, които служат за основа при формулирането на заключения относно развитието на пазара на пътните превозвачи. Тя изисква по-специално докладващите държави да потвърждават наличието на определена тенденция, в случаите, когато бъдат открити значителни различия. Когато е необходимо, държавите членки представят преразгледани набори от данни или обяснения на причините за значителните вариации в динамичните редове.

При наличието на грешки всички докладващи държави преразглеждат данните.

2.6. Методологична подкрепа за държавите членки

Комисията предоставя непрекъсната методологична и техническа подкрепа за изпълнението на регламента относно статистическите данни за автомобилния товарен транспорт и гарантира поддържането на висококачествена информационна система за данни и метаданни.

С цел да предостави на докладващите държави методологични указания относно прилагането на Регламент (ЕС) № 70/2012, Комисията изготви две референтни ръководства:

- *Методология за автомобилния превоз на товари*[4], в която е изложена методологичната основа на събирането на статистически данни за автомобилни превози на товари в държавите членки, държавите кандидатки и държавите от ЕАСТ;
- *Методологии, използвани в проучванията на автомобилния превоз на товари в държавите членки и държавите кандидатки,*,[5] в които се представят методологичните аспекти на проучванията относно автомобилния превоз на товари, проведени в докладващите държави.

[4] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-105?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications
[5] http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-007?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Ftransport%2Fpublications

3. СТАТИСТИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТИ[6]

3.1. ТЕНДЕНЦИИ В СЕКТОРА НА АВТОМОБИЛНИЯ ПРЕВОЗ НА ТОВАРИ В ЕС

В рамките на Европейския съюз автомобилният превоз на товари съставлява основният дял от превоза на товари, извършван по видове вътрешен транспорт (с дял от около 75 %, като тази стойност е относително стабилна през последното десетилетие). През 2015 г. автомобилният превоз на товари в ЕС, измерен в тонкилометри, нарасна с 2,4 % в сравнение с 2014 г. Независимо от това, той продължава да бъде със 7,6 % под върховото си ниво преди кризата от 2007 г. и само малко над нивото от 2010 г. (0,7 %).

Националните автомобилни превози, извършвани от местни дружества, представляват около две трети от общия автомобилен превоз на товари, докато процентът на навлизане на каботажа през 2015 г. е около 3 %, т.е. средно 3 % от всички национални дейности по автомобилни превози на товари в ЕС са извършвани от чуждестранни превозвачи.

Задълбочаването на интеграцията на единния пазар на ЕС допринася за по-високите темпове на растеж при международните автомобилни превози на товари, отколкото при националните. Между 2005 г. и 2015 г. броят тонкилометри от националните автомобилни превози на товари, извършени от местни превозвачи, намаля с 6,5 %, докато броят тонкилометри от международните транспортни операции (включително каботаж) се увеличи с 14,9 %.

3.2. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ДАННИ

3.2.1. Таблици за разпространение на Eurobase

Обобщените данни се въвеждат в Eurobase, референтната база данни за разпространение на Комисията (Евростат), веднага след като преминат проверките за валидиране. Ползвателите имат достъп до подробни статистически таблици в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕО) № 6/2003 на Комисията от 30 декември 2002 г. относно разпространението на статистика за автомобилен превоз на товари[7] по отношение на данните, изпратени по силата на Регламент (ЕС) № 70/2012 за периода след 1999 г.

3.2.2. Публикации

Комисията (Евростат) публикува също така статии Statistics Explained („Статистиката в достъпна форма“)[8], по следните теми:

- Общи тенденции в автомобилния превоз на товари
- Автомобилният превоз на товари по характеристики на МПС
- Автомобилният превоз на товари по характеристики на пътуването

[6] Статистическите данни и анализът на тенденциите са достъпни на интернет страницата на Комисията (Евростат): (http://ec.europa.eu/eurostat) и в специализираните доклади на Комисията (Генерална дирекция „Мобилност и транспорт“): (https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/mobility-package-overview-of-the-eu-road-transport-market-in-2015.pdf)

[7] Регламент (ЕО) № 6/2003 на Комисията от 30 декември 2002 г. относно разпространението на статистика за автомобилен превоз на товари (текст от значение за ЕИП), ОВ L 001, 4.1.2003 г., стр. 45—49

[8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Transport

- Автомобилният превоз на товари по вид товари

Тези статии се актуализират ежегодно след като приключи събирането на данни за съответната референтна година.

В съответствие с Регламент (ЕС) № 557/2013 на Комисията от 17 юни 2013 г. за изпълнение на Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика по отношение на достъпа до поверителни данни за научни цели[9], микроданните за автомобилния превоз на товари са анонимизирани и предоставени на изследователите под формата на досиета за научни цели.

4. ПО-НАТАТЪШНО РАЗВИТИЕ НА СТАТИСТИЧЕСКИТЕ ДАННИ ЗА АВТОМОБИЛНИТЕ ПРЕВОЗИ НА ТОВАРИ

През периода 2015—2016 г. бяха проведени няколко срещи на специализирани екипи и работни групи с държавите членки с цел проучване и предлагане на начини за подобряване на качеството на данните и намаляване на тежестта, свързана със събирането на данни, както и за обсъждане на възможността за задължително събиране на информация за пътуванията на товарни автомобили без товар и данни, свързани с разхода на гориво на товарните автомобили. В тези срещи бяха идентифицирани редица области, в които съществуващите експертни познания могат да помогнат за подобряване на качеството на данните и намаляване на натоварването при събирането на данни, а именно:

- докладване относно превозните средства, които не са в употреба,
- опростяване на въпросника за проучване,
- използване на административни данни,
- съпоставяне на резултатите от проучванията,
- използване на нови начини за докладване на данни от проучвания.

В последната версия на Наръчника за статистически данни за автомобилните превози на товари, Комисията представи добри практики в горепосочените области от избрани държави членки. С тези практики ще се подпомогне по-нататъшното развитие на статистическите данни за автомобилни превози на товари, ще се подобри качеството на данните и ще се намали тежестта, свързана с докладването. Държавите членки все още се колебаят дали да се съгласят със задължителното събиране на информация за пътуванията без товар (в момента то е доброволно) и със събирането на данни за разхода на гориво на товарните автомобили поради свързаното с докладването увеличаване на тежестта. В същото време през последните години се наблюдава по-добра наличност на статистическите данни, докладвани на доброволна основа от държавите членки. Освен това усилия за изготвяне на по-подробни статистически данни за потреблението на гориво в транспортния сектор се правят в статистиката за енергийния сектор, за да се осигури съгласуваност с общия енергиен баланс.

[9] Регламент (ЕС) № 557/2013 на Комисията от 17 юни 2013 г. за изпълнение на Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика по отношение на достъпа до поверителни данни за научни цели и за отмяна на Регламент (ЕО) № 831/2002 на Комисията текст от значение за ЕИП, ОВ L 164, 18.6.2013 г., стр. 16—19

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Натрупаният опит и резултатите, постигнати при прилагането на Регламент (ЕС) № 70/2012, могат да се считат за положителни до голяма степен. Със средствата, предназначени за поддържане на изготвянето на статистически данни както на национално равнище, така и на равнището на Комисията, се създаде възможност да се получат сравними и висококачествени резултати. Комисията помага на държавите членки да прилагат регламента и да изготвят висококачествени статистически данни. Тя разработи и поддържа информационна система и засили комуникацията, за да сведе до минимум свързаната с докладването тежест за държавите. Тя предостави също така насоки за по-нататъшно подобряване на качеството на данните и за намаляване на тежестта, свързана със събирането на данни и докладването, като публикува национални добри практики.

Регламентът се оказа ефикасен и ефективен инструмент за изготвяне на висококачествени надеждни и съпоставими статистически данни за автомобилния превоз на товари както на равнище ЕС, така и на национално равнище, като се избягва дублирането на дейности. В една държава членка националното проучване на автомобилния превоз на товари беше заменено с проучване на автомобилните превози на товари съгласно Регламент (ЕС) № 70/2012. Комисията насърчава останалите държави членки да следват този пример. Изготвените статистически данни се използват редовно за проследяване и оценка на политиките в сектора на автомобилния превоз на товари на национално и европейско равнище.